

tehnologichnoi osvity, 2016, issue 9(3), p. 73-76. Electronic source: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9\(3\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_9(3)_21).

13. Awofeso, N., Gaber, Y. and Bamidele, M. (2019) Determinants of Youth Engagement with Health Information on Social Media Platforms in United Arab Emirates. *Health*, 11, pp. 249-262. doi: 10.4236/health.2019.112022 [in English].

14. Khadim, N., Tine, J.A.D., Zahra, M.F., Omar, B., Diongue, F.B., Diallo, A.I. and Adama, F. (2020) Self-Medication of Senegalese Women through Social Networks. *Health*, 12, 396-406. <https://doi.org/10.4236/health.2020.124032>

15. Rooks, R. and Ford, C. (2016) Family Health History and Behavioral Change among Undergraduate Students: A Mixed Methods Study. *Health*, 8, 325-335. doi: 10.4236/health.2016.84034.

16. Shaheen, A., Nassar, O., Amre, H. and Hamdan-Mansour, A. (2015) Factors Affecting Health-Promoting Behaviors of University Students in Jordan. *Health*, 7, 1-8. doi: 10.4236/Health.2015.71001

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).21

Кий О.Г.

старший викладач комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

Волкова С.С.,

кандидат педагогічних наук, професор комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО РОБОТИ З КЛІЄНТАМИ, ЩО МАЮТЬ ВІДХИЛЕННЯ У РОБОТІ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Стаття присвячена вивченню проблем підготовки фізичних терапевтів пов'язана з формуванням у студентів достатнього об'єму знань та вмінь з етіології, діагностики відхилень у стані здоров'я пацієнтів з порушенням діяльності серцево-судинної системи засобів та методів фізичної терапії.

Розкриваються теми представлені в програмі навчання студентів методам і технологіям роботи на посаді фізичного терапевта з клієнтами які мають хворобу серцево-судинної системи. Розкрито зміст лекційного матеріалу. Представлено результати анкетування 38 студентів з 12 питань. 100% опитуваних студентів пов'язували цю дисципліну із загальним напрямом навчання і відчували необхідність її вивчення для своєї майбутньої роботи за фахом. Запропонований студентам матеріал сприяє їх підготовці до роботи фізичним терапевтом з клієнтами, що мають хвороби серцево-судинної системи.

Ключові слова: серцево-судинна система, навчальна програма, студент, фізичний терапевт.

Kyi O. G., Volkova S. S. Training of future physical therapists to job with clients with disorders of the cardiovascular system. The article is devoted to the study of the problems of the training of physical therapists associated with the formation in students of a sufficient amount of knowledge and skills in etiology, diagnosis of deviations in the health of patients with disorders of the cardiovascular system, means and methods of physical therapy.

The revealed topics are presented in the program of training students in the methods and technologies of working as a physical therapist with clients who have diseases of the cardiovascular system.

As a result of studying the discipline, the student should know:

- basic concepts of general nosology;
- the role of factors, conditions and reactivity of the body in the occurrence, development and termination of diseases of the cardiovascular system;
- causes and mechanisms of diseases of the cardiovascular system, their manifestations and prognosis for the body during their development;
- etiology, pathogenesis, manifestations and consequences of the most frequent diseases of the cardiovascular system, principles of their etiological and pathogenetic therapy;
- the value of the experimental method (modeling of diseases and painful states) in the study of diseases of the cardiovascular system; its possibilities, limitations and prospects.

The student should be able to:

- analyze clinical and laboratory, experimental and other data and formulate possible causes and mechanisms of development of diseases of the cardiovascular system based on them;
- apply the acquired knowledge when studying other clinical disciplines in further treatment and prevention activities;
- to analyze the problems of diseases of the cardiovascular system from the point of view of critical assessment of modern theoretical concepts and trends in medicine;
- to interpret the results of the most common methods of diagnosing diseases of the cardiovascular system;
- solve situational problems;
- skillfully conduct system surveys and collect history;
- to be able to conduct a physical examination, knowing the techniques of palpation, percussion and auscultation;
- by the nature of the temperature curve, determine the type of fever in inflammatory diseases of the cardiovascular system;
- interpret the results of basic diagnostic allergy tests;
- substantiate the principles of pathogenetic therapy of the most common diseases of the cardiovascular system.

The content of the lecture material is revealed. The results of the survey of 38 students on 12 questions are presented. 100% of the surveyed students connected this discipline with the general field of study and felt the need to study it for their future work in the field. The material offered to students contributes to their preparation for work as a physical therapist with clients who have diseases of the cardiovascular system.

Key words: cardiovascular system, curriculum, student, physical therapist.

Постановка проблеми: На сьогодні підготовка фізичних терапевтів пов'язана з формуванням у студентів достатнього об'єму знань та вмінь з етіології, діагностики відхилень у стані здоров'я пацієнтів з порушенням діяльності серцево-судинної системи засобів та методів фізичної терапії.

Аналіз літературних джерел пов'язаних з відхиленнями діяльності серцево-судинної системи свідчить, що ця патологія займає перше місце серед захворювань [1,2,3,5].

Міжнародне дослідження тягаря хвороб (Global Burden of Disease — GBD) вимірює тягар проблем здоров'я серед населення в 195 країнах, включно з Україною. Це найповніше порівняльне дослідження з питань охорони здоров'я, яке охоплює 286 причин смерті, 369 захворювань та травм та 87 факторів ризику у 204 країнах та територіях, починаючи з 1990 року. Дослідження є систематичним науковим зусиллям кількісної оцінки втрати здоров'я від хвороб, травм і ризиків за віком, статтю в часовій динаміці. Координується Інститутом метрики та оцінки здоров'я при Університеті Вашингтону (Institute for Health Metrics and Evaluation — IHME).

За висновками цього дослідження за 2019 рік основними причинами смертності й одними з основних факторів інвалідності в усьому світі є серцево-судинні захворювання. Виявлення випадків серцево-судинних захворювань майже подвоїлося з 271 мільйона в 1990 році до 523 мільйонів у 2019 році, а кількість смертей від серцево-судинних захворювань неухильно збільшувалася з 12,1 мільйона в 1990 році до 18,6 мільйона у 2019 році.

На жаль, за цим показником наша країна лишається одним зі світових лідерів.

У національному масштабі смертність від серцево-судинних захворювань за останні 29 років зростає майже на 8 %: до 449 376 у 2019 році і складає 64.3 % від загальної кількості смертей, тоді як у 1990 році зафіксували 350 605 смертей від серцево-судинних захворювань, що склало 56.5 % відповідно.

Провідним чинником втрати здоров'я і працездатності населення України та найпоширенішою формою серцево-судинних захворювань є ХІХС (хронічна ішемічна хвороба серця).

Залежно від типу серцево-судинних захворювань серед чоловіків і жінок усіх вікових категорій, смертельні випадки розподілилися таким чином:

В Україні серцево-судинні захворювання є також головною причиною смертності населення.

Кардіологи діагностують наступні хвороби: ішемічну хворобу серця, недостатність кровообігу, хронічну недостатність кровообігу, ревматизм, пороки серця, інфаркт міокарда, хвороби судин [2, 3, 4].

Основи реабілітації пацієнтів з порушення діяльності серцево-судинної системи лежать фізичні вправи [1].

Мета: оцінити програму підготовки і готовність студентів до роботи з пацієнтами з порушеннями серцево-судинної системи.

Методи: бібліографічний, анкетування за 12 питаннями (1. Чи відчули Ви необхідність вивчення цієї дисципліни для майбутньої роботи за спеціальністю? 2. Чи був матеріал дисципліни пов'язаний з попереднім навчальним матеріалом дисциплін, які вивчались раніше? 3. Чи дублює матеріал дисципліни зміст інших дисциплін, що вивчались раніше? 4. Оцініть рівень складності дисципліни 5. Чи достатнім був обсяг аудиторних занять для вивчення дисципліни? 6. Як би Ви оцінили, наскільки дисципліна «Розлади серцево-судинної системи» пов'язана з загальним напрямом навчання за Вашою спеціальністю? 7. Як Ви оцінювали рівень своєї теоретичної підготовленості з питань захворювань серцево-судинної системи на початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи»? 8. Як Ви оцінюєте рівень своєї підготовленості після завершення курсу з дисципліни «Розлади серцево-судинної системи»? 9. Чи мали Ви навички спілкування з клієнтами з захворюваннями серцево-судинної системи з приводу діагностики і вибору методів лікування (насамперед фізіотерапевтичних) до початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи»? 10. Чи придбали Ви ці навички і чи з'явилася готовність до спілкування з клієнтами з захворюваннями серцево-судинної системи після вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи»? 11. Чи доводилося Вам використовувати прийоми та методи діагностики та надання першої медичної допомоги клієнтам з захворюваннями серцево-судинної системи до початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи»? 12. Чи доводилося Вам використовувати прийоми та методи діагностики та надання першої медичної допомоги клієнтам з захворюваннями серцево-судинної систем в процесі вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної систем» і після його завершення?).

Виклад основного матеріалу дослідження. Програму вивчення навчальної дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я.

Предметом вивчення курсу є ознайомлення з методами обстеження, діагностики і профілактики найрозповсюдженіших захворювань серцево-судинної системи.

Вимоги до знань і вмінь

Формування у студентів наукових знань про загальні закономірності і конкретні механізми виникнення, розвитку та наслідків патологічних процесів, хвороб і хворобливих станів серцево-судинної системи, принципах їх виявлення, терапії і профілактики; за допомогою цих знань навчити вмінню проводити патофізіологічний аналіз модельних ситуацій; сформувати методологічну і методичну основи клінічного мислення і раціональних дій фізичного терапевта.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

– основні поняття загальної нозології;

- роль чинників, умов і реактивності організму у виникненні, розвитку і завершення хвороб серцево-судинної системи;
- причини і механізми захворювань серцево-судинної системи, їх прояви і прогнозування для організму при їх розвитку;
- етіологію, патогенез, прояви та наслідки найбільш частих захворювань серцево-судинної системи, принципи їх етіологічної і патогенетичної терапії;
- значення експериментального методу (моделювання хвороб і хворобливих станів) у вивченні захворювань серцево-судинної систем; його можливості, обмеження та перспективи.

Студент повинен уміти:

- проводити аналіз клініко-лабораторних, експериментальних та інших даних і формулювати на їх основі можливі причини і механізми розвитку захворювань серцево-судинної системи;
- застосовувати отримані знання при вивченні інших клінічних дисциплін в подальшій лікувально-профілактичній діяльності;
- аналізувати проблеми захворювань серцево-судинної системи з точки зору критичної оцінки сучасних теоретичних концепцій і напрямків в медицині;
- інтерпретувати результати найбільш поширених методів діагностики захворювань серцево-судинної системи;
- вирішувати ситуаційні задачі;
- вміло проводити опитування за системами та збирати анамнез;
- вміти проводити фізикальне обстеження, володіючи прийомами пальпації, перкусії і аускультатії;
- за характером температурної кривої визначати тип лихоманки при запальних хворобах серцево-судинної системи;
- інтерпретувати результати основних діагностичних алергічних проб;
- обґрунтовувати принципи патогенетичної терапії найбільш поширених захворювань серцево-судинної системи.

Студент повинен володіти:

- навичками системного підходу до аналізу медичної інформації;
- принципами доказової медицини, заснованої на знаходженні власні шляхи розв'язання з використанням теоретичних знань і практичних умінь;
- навичками аналізу закономірностей функціонування окремих органів серцево-судинної системи в нормі і при патології;
- основними методами оцінки функціонального стану організму людини, навичками аналізу та інтерпретації результатів сучасних діагностичних технологій;
- навичками патогенетичного аналізу клінічних синдромів, обґрунтовувати патогенетичні методи (принципи) діагностики, лікування, реабілітації та профілактики захворювань серцево-судинної системи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей):

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

У процесі засвоєння дисципліни студент має набути таких соціальних навичок (soft-skills):

- здатність використовувати знання, уміння і навички з фізичної реабілітації в роботі з пацієнтами;
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції;
- здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної реабілітації;
- здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману інформацію.

Під час вивчення дисципліни студенти опановують теми: 1. Методи обстеження серцево-судинної системи. Основні симптоми порушень серцево-судинної системи: порушення ритму, провідності серця, підвищення/зниження кров'яного тиску. 2. Запальні хвороби серця: ендокардит, міокардит, перикардит. Етіологія, патогенез, клініка, ЕКГ-, Рологічна діагностика. 3. ІХС, стенокардія. ІМ. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика. 4. ІХС, стенокардія. ІМ. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика. 5. Вегето-судинна дистонія. Гіпотонічний криз. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика. 6. Гіпертонічна хвороба. Артеріальні гіпертензії. Гіпертонічний криз, Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика. 7. Вади серця. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика. 8. Синдром серцевої недостатності. Етіологія, патогенез, клінічна характеристика. Діагностика.

Зміст практичного матеріалу: Вступ до клініки внутрішніх хвороб. Загальні методологічні аспекти діагностики. Схема та методи клінічного обстеження хворого. Етичні та деонтологічні аспекти спілкування з пацієнтом в клініці внутрішніх хвороб. Поняття ятрогенії. Методика розпитування, особливості психотерапевтичного підходу до пацієнта, порядок і правила збору скарг та анамнезу захворювання і анамнезу життя за схемою. Письмове оформлення зібраного анамнезу обстеженого пацієнта. Основні методи фізикального обстеження пацієнта при захворюваннях внутрішніх органів (огляд, пальпація, перкусія, аускультатія. Схема клінічного обстеження та симптоми захворювань серцево-судинної системи. Методика проведення розпитування, збору і систематизації скарг та анамнестичних даних при обстеженні хворих з захворюваннями серцево-судинної системи за схемою. Основні клінічні симптоми захворювань

серцево-судинної системи, їх діагностичне значення. Методи дослідження та основні клінічні синдроми при захворюваннях серцевосудинної системи. Методи фізикального обстеження хворих при патології серцево-судинної системи, методика проведення огляду, пальпації, перкусії грудної клітини та аускультативні методи серця за схемою. Методи вимірювання артеріального пульсу і тиску, інтерпретація показників. Додаткові методи дослідження при захворюваннях серцево-судинної системи: перелік, обсяг, обґрунтування проведення, інтерпретація можливих результатів. Основні клінічні синдроми при серцево-судинних захворюваннях. Причини виникнення тахікардії, брадикардії. Причини порушення збудливості, провідності, скоротливості серця. Вади серця – як відхилення в будові серця. Причини виникнення ендо-, перикардиту. Основні чинники серцевої недостатності

Студенти виконують індивідуальні науково-дослідні завдання за темами

1. Які причини відносяться до кардіальних.
2. Які причини відносять до екстракардіальних.
3. Розлад метабічних процесів в серці при кровотечі.
4. Коли розвивається серцева недостатність
5. Серцева недостатність від перевантаження
6. Серцева недостатність від пошкодження міокарда
7. Форми і прояви серцевої недостатності по малому і великому колах кровообігу.
8. Міокардіодістрофія – розлад в метабічних процесах серця.
9. Причини порушення функцій серця.
10. Причини виникнення тахікардії.
11. Причини виникнення брадикардії.
12. Причини порушення збудливості серця.
13. Причини порушення провідності серця.
14. Причини порушення скоротливості серця.
15. Ендокардит – запалення внутрішньої оболонки серця і клапанів.
16. Вади серця-як відхилення в будові серця
17. Міокардит-запалення серцевого м'яза.
18. Причини виникнення перикардиту.
19. Причини виникнення гіпертрофії міокарду.
20. Дилатація серця – основний чинник серцевої недостатності.
21. Артеріосклероз-хвороба ситого життя.

Результати дослідження: Методом анкетування отримано відповіді 38 студентів.

1. 100% опитуваних пов'язували цю дисципліну із загальним напрямом навчання і відчували необхідність її вивчення для своєї майбутньої роботи за фахом.

2. 5,3% (2 випадка) пов'язують матеріал дисципліни з попереднім навчальним матеріалом дисциплін, які вивчались раніше у мед коледжі.

3. На питання «Чи дублює матеріал дисципліни зміст інших дисциплін, що вивчались раніше?» позитивно відповіло 26,3% (10 випадків) і негативно відповідно 73,7% (28 випадків).

4. Рівень складності дисципліни розцінили, як

- складний 2,6% (1 випадок),
- середньо складний 86,8% (33 випадка),
- не складний 10,5% (4 випадка).

5. Щодо обсягу аудиторних занять для вивчення дисципліни – недостатнім оцінили 10,5% (4 випадка).

6. Рівень своєї теоретичної підготовленості з питань захворювань серцево-судинної системи на початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» оцінювали, як

- низький 36,8% (14 випадків),
- середній 50% (19 випадків),
- високий 13,2% (5 випадків).

7. Рівень підготовленості після завершення курсу з дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» розцінили, як

- середній 42,1% (16 випадків),
- високий 57,9% (22 випадка).

8. Навички і готовність до спілкування з клієнтами з захворюваннями серцево-судинної системи з приводу діагностики і вибору методів лікування до початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» і після закінчення зростає з 21% (8 випадків) до 100% (38 випадків).

9. Використовували прийоми та методи діагностики та надання першої медичної допомоги клієнтам з захворюваннями серцево-судинної системи до початку вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» 26,3% (10 випадків).

10. В процесі вивчення дисципліни «Розлади серцево-судинної системи» і після його завершення довелось використовувати прийоми та методи діагностики та надання першої медичної допомоги клієнтам з захворюваннями серцево-судинної системи 52,6% (20 випадків) опитуваних.

Вплинути на зменшення тягаря серцево-судинних захворювання в Україні можна, якщо зменшити вплив основні фактори ризику серед населення, що призводять до передчасної смерті.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Запропонований студентам матеріал сприяє їх

підготовці до роботи фізичним терапевтом з клієнтами, що мають хвороби серцево-судинної системи.

Апробувати методику та технологію проведення практичних занять з клієнтами, що мають хвороби серцево-судинної системи.

Література

1. Амосов М. Здоров'я. ДСГ, 2005. 120 с.
2. Статичний щорічник України. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
3. Ковальова О.М., Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2010. 720 с.
4. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб. Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. Київ: Здоров'я, 2004. 500 с.
5. Пелешчук А.П., Передерій В.Г., Рейдерман М.І. Фізичні методи дослідження в клініці внутрішніх хвороб: навчальний посібник. Київ, Здоров'я, 1993.

Reference

1. Amosov M. Zdorovia. DSH, 2005. 120 s.
2. 2.Statychnyi shchorichnyk Ukrainy. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Yearbook_2020.pdf
- 3.Kovalova O.M., Propedevtyka vnutrishnoi medytsyny: pidruchnyk. Kyiv: VSV «Medytsyna», 2010. 720 s.
4. Osnovy vnutrishnoi medytsyny: Propedevtyka vnutrishnikh khvorob. Detsyk Yu.I., Yavorskyi O.H., Neiko Ye.M. ta in.; za red. prof. O.H. Iavorskoho. Kyiv: Zdorovia, 2004. 500 s.
5. Peleshchuk A.P., Perederii V.H., Reiderman M.I. Fizychni metody doslidzhennia v klinitsi vnutrishnikh khvorob: navchalnyi posibnyk. Kyiv, Zdorovia, 1993.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).22
УДК [796.83:796.012.61]

Косинський Е.О.

викладач кафедри фізичної культури

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТУ «ПРИСЯДКА»

У роботі проаналізовано технічний елемент «присядка», розглянуті варіанти його використання в хореографії та їх інтерпретацій у національних одноборствах, виділено базові частини цього руху, які є типовими для різних присядок. Запропоновано загальну схему елементу «присядка», яка дає змогу ефективно опанувати та застосовувати її залежно від рівня засвоєння теоретичного матеріалу і практичного виконання, уникаючи, таким чином, значних труднощів, що можуть бути пов'язані з технічною складністю і розмаїттям асортименту цього елементу одноборств. Наведено приклади використання присядки у формі контратаки, використовуючи енергію інерції тіла у процесі переходу з положення стоячи в положення присівши. Розглянуто ефективність пліометричних вправ в умовах сучасних тренувань та можливість широкого використання їх у вигляді такого елементу як «присядка». Обґрунтовано також доцільність використання цього елементу як засобу розвитку швидкісно-силових здібностей. Подано різні класичні та інноваційні варіанти використання присядок, як в практично-прикладному аспекті, так і в аспекті ефективного розвитку фізичних якостей.

Ключові слова: національні одноборства, присядки, національні бойові мистецтва, пліометричні вправи.

Kosynskyi E. Methodological features of using of the element «squat». The paper analyzes the technical element «squat», considers the options for its use in choreography and their interpretation in national associations, highlights the basic parts of this movement, typical for different squats. A general scheme of the «squat» element is proposed, which allows one to freely master and apply it, depending on the increase in the level of theoretical material and practical implementation, thus avoiding significant indicators that should be combined with technical development and a variety of assortment of this element of martial arts. Examples of the use of a squat in the form of a counterattack are given, using the energy of the body's inertia in the process of transition from a standing position to a crouching position. The effectiveness of plyometric exercises in the conditions of modern training and the possibility of their wide use in the form of such an element as a «squat» are considered. The expediency of using this element as a means of developing speed-strength abilities is also substantiated. Various classic and innovative options for using squats are presented, both in a practical and applied aspect, and in the aspect of effective development of physical qualities. Proposes the author's method of using the squat as an element of an applied nature, and as a means of developing speed-strength qualities.

Key words: national single combats, squats, national martial arts, plyometric exercises.

Постановка проблеми. Після відновлення української державності 1991 року суттєво зросло значення національної складової в дослідженнях фахівців різних галузей [1; 4; 8]. Одночасно докорінно змінювалося трактування історії нашої країни, зокрема активно шукалися і відкривалися історико-культурологічні факти, які утворювали надійне підґрунтя для національної ідентифікації. Одним з таких національних феноменів, безумовно, є доба козацтва, в часи якої виникло чимало національних одноборств, що нині набули статусу окремих видів спорту [1; 4]. Посилення соціального значення необхідності розвитку і популяризації національних одноборств зумовлено політичними та воєнними процесами сучасного життя нашої країни. Відродження національно-патріотичного виховання молодого покоління України відкриває нові можливості для вдосконалення системи спортивно-фізкультурної освіти нашої держави